

Hogeschool Gent
Bachelor in het drama
(academisch gerichte bachelor)

Inhoud

1	Samenvattende conclusie	3
2	Besluit	4
3	Werkwijze en verantwoording	5
	3.1 Evaluatieorgaan en visitatiecommissie	5
	3.2 Werkwijze	5
	3.3 Domeinspecifiek referentiekader	6
	3.4 Overwegingen NVAO betreffende werkwijze evaluatieorgaan en visitatiecommissie	6
4	Opleiding	9
5	Beoordeling	10
	5.1 Doelstellingen opleiding	10
	5.2 Programma	11
	5.3 Inzet personeel	15
	5.4 Voorzieningen	17
	5.5 Interne kwaliteitszorg	19
	5.6 Resultaten	20
6	Oordelen visitatiecommissie	21
7	Oordelen NVAO	22
	7.1 Academiseringsproces	22
8	Opmerkingen en bezwaren van instelling	23

1 Samenvattende conclusie

Bij brief van 16 februari 2010 heeft de Hogeschool Gent (HoGent) bij de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) een aanvraag tot accreditatie ingediend voor de opleiding Bachelor in het drama (academisch gerichte bachelor), steunend op een visitatierapport uitgevoerd door de Vlaamse Hogescholenraad. De aanvraag is ontvangen op 17 februari 2010. Op 26 februari 2010 heeft de NVAO per mail de pagina's 1 en 2 van de verbeterplannen ontvangen.

Procedurele eisen

De NVAO komt tot de volgende vaststellingen:

- De visitatiecommissie heeft het visitatieprotocol gevolgd zoals vastgesteld door het evaluatieorgaan;
- Het referentiekader gehanteerd door de visitatiecommissie bevat alle onderwerpen en facetten van het Accreditatiekader bestaande opleidingen hoger onderwijs Vlaanderen van de NVAO (accreditatiekader) inclusief een domeinspecifieke vertaling. De facetten worden wel in een afwijkende volgorde behandeld;
- De visitatiecommissie heeft de beslisregels beschreven in het accreditatiekader adequaat toegepast;
- De gevolgde procedure is in overeenstemming met het toetsingskader voor de werkwijze van de VLIR en VLHORA als evaluatieorgaan of de erkenningsregeling van andere evaluatieorganen.

Inhoudelijke eisen

De NVAO komt tot de volgende vaststellingen:

- Het oordeel van de visitatiecommissie over de kwaliteit van de opleiding is mede gebaseerd op een vergelijking met verwante opleidingen en zo mogelijk internationaal gehanteerde normen voor opleidingen in het relevante domein;
- In het visitatierapport vastgesteld door de visitatiecommissie is voldoende gemotiveerd waarom de opleiding al dan niet aan de criteria van het beoordelingskader (hoofdstuk 2) voldoet zodat voldoende generieke kwaliteitswaarborgen voorhanden zijn. Het visitatierapport behandelt minimaal de zes in het accreditatiekader genoemde onderwerpen, waarbij per onderwerp aan alle facetten aandacht wordt besteed. Voor ieder facet is een oordeel gegeven op de vierpuntsschaal op basis waarvan per onderwerp een oordeel volgt. De oordelen zijn onderbouwd met feiten en analyses. Het visitatierapport wordt afgesloten met een samenvattend oordeel over de opleiding;
- Het visitatierapport geeft inzicht in de kwaliteit van de visitatiecommissie. Het visitatierapport bevat informatie over de omvang en de samenstelling van de visitatiecommissie, en over haar onafhankelijkheid, deskundigheid en gezaghebbendheid.

2 Besluit

betreffende de accreditatie van de Bachelor in het drama (academisch gerichte bachelor) van de Hogeschool Gent.

De NVAO,
Na beraadslaging,
Besluit :

Met toepassing van het decreet van 4 april 2003 betreffende de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen, wordt het accreditatierapport en –besluit met positief eindoordeel voor de opleiding Bachelor in het drama (academisch gerichte bachelor) van de Hogeschool Gent goedgekeurd en wordt de opleiding geaccrediteerd. Het betreft een opleiding zonder afstudeerrichtingen, die te Gent wordt georganiseerd.

De in het eerste lid bedoelde accreditatie geldt vanaf de aanvang van het academiejaar 2011-2012 tot en met het einde van het academiejaar 2016-2017.

Den Haag, 23 november 2010

Voor de NVAO,

K.L.L.M. Dittrich
(voorzitter NVAO)

3 Werkwijze en verantwoording

Bij brief van 16 februari 2010 heeft de Hogeschool Gent bij de NVAO een accreditatieaanvraag ingediend voor de opleiding Bachelor in het drama (academisch gerichte bachelor). De aanvraag is ontvangen op 17 februari 2010. Op 26 februari 2010 heeft de NVAO per mail de pagina's 1 en 2 van de verbeterplannen ontvangen.

Ter ondersteuning van deze aanvraag heeft de Hogeschool Gent een rapport bijgevoegd vanwege een evaluatieorgaan: Vlaamse Hogescholenraad.

De NVAO heeft deze aanvraag beoordeeld aan de hand van het Accreditatiekader bestaande opleidingen hoger onderwijs Vlaanderen (14 februari 2005), conform de Handleiding accreditatie Vlaamse Gemeenschap (8 mei 2007) en het Reglement tot bepaling van bestuursbeginselen die van toepassing zijn bij de besluitvorming inzake accreditatie en Toets Nieuwe Opleiding ten aanzien van hogeronderwijsopleidingen in de Vlaamse Gemeenschap (14 februari 2005).

3.1 Evaluatieorgaan en visitatiecommissie

Evaluatieorgaan: Vlaamse Hogescholenraad

Visitatiecommissie:

Voorzitter: Ann Olaerts, domeindeskundige

Leden:

- Joost Lowyck, onderwijsdeskundige
- Steven Heene, domeindeskundige
- Chiel Kattenbelt, domeindeskundige
- Leo Swinkels, domeindeskundige
- Thomas Bellinck, studentlid

Secretaris: Floris Lammens

De Erkenningscommissie heeft bij besluit van 29 augustus 2008 bevestigd dat de samenstelling van deze visitatiecommissie voldoet aan de criteria van onafhankelijkheid die gelden voor de opleidingen van ambtshalve geregistreerde instellingen.

3.2 Werkwijze

De installatievergadering stond in het kader van een kennismaking, een gedetailleerde bespreking van het visitatieproces aan de hand van de Handleiding Onderwijsvisitaties VLIR|VLHORA, aangevuld protocol ter ondersteuning van de opleidingen in academisering, juni 2007 en een toelichting van het ontwerp van het domeinspecifieke referentiekader. Daarnaast werden een aantal praktische afspraken gemaakt, onder meer met betrekking tot het bezoekschema, de bezoekdagen en de te lezen eindwerken en/of stageverslagen.

Tijdens de visitatie werd gesproken met een representatieve vertegenwoordiging van alle geledingen die bij de opleiding betrokken zijn.

Tijdens de visitatie werd bijkomend informatiemateriaal bestudeerd, werden zo mogelijk toonmomenten ingelast en werd een bezoek gebracht aan de instelling met het oog op de beoordeling van de accommodaties en de voorzieningen voor de studenten.

De secretaris heeft in samenspraak met de voorzitter en de commissieleden, op basis van het zelfevaluatie-rapport, de checklisten en de motiveringen gebaseerd op het visitatiebezoek een ontwerp opleidingsrapport opgesteld. Het ontwerp-rapport geeft per onderwerp en per facet het oordeel en de motivering van de visitatiecommissie weer. Daarnaast werden – waar wenselijk en/of noodzakelijk – aandachtspunten en eventuele aanbevelingen voor verbetering geformuleerd.

Het ontwerp opleidingsrapport werd aan de hogeschool gezonden voor een reactie eerste terugmelding. De reactie van de opleiding op het ontwerp opleidingsrapport werd door de commissie in een slotvergadering besproken.

In de oordelen per onderwerp wordt steeds een overzicht gegeven van de oordelen per facet. In geval van een compensatie van facetten, wordt het oordeel op onderwerpniveau gevolgd door een motivering en aangevuld met de weging die de commissie hanteerde in de oordeelsvorming op onderwerpniveau. In de overige gevallen wordt voor de motivering van het oordeel op onderwerpniveau verwezen naar de argumentatie bij de facetten.

3.3 Domeinspecifiek referentiekader

De visitatiecommissie heeft een domeinspecifiek referentiekader voor de opleiding opgesteld en aan de opleidingen bezorgd.

De commissie hanteerde de volgende bronnen:

- Referentiekaders van de opleidingen:
  - Artesis Hogeschool Antwerpen
  - Erasmushogeschool Brussel
  - Hogeschool Gent
  - Hogeschool voor Wetenschap & Kunst
- Brondocumenten onderschreven door het werkveld:
  - “Beroepsprofiel van de Dramatisch Kunstenaar” (Studie 50 – VLOR 1997)
- Internationale referentiekaders:
  - Inter}Artes thematic network: Tuning Document for Theater Education

Een beschrijving van het gehanteerde referentiekader staat weergegeven op p. 15 tot p. 19 van het visitatierapport.

3.4 Overwegingen NVAO betreffende werkwijze evaluatieorgaan en visitatiecommissie

De NVAO komt tot de volgende vaststellingen:

- Het evaluatieorgaan heeft overtuigend aangetoond dat het oordeel in onafhankelijkheid tot stand is gekomen. Uit het onafhankelijkheidsbesluit van de Erkenningscommissie en de onafhankelijkheidsverklaringen van de commissieleden blijkt tevens dat de commissieleden in onafhankelijkheid tot hun oordeel zijn gekomen. De NVAO concludeert dat de visitatie en het beoordelingsproces in volstrekte onafhankelijkheid hebben plaatsgevonden;

- De commissie bestond uit zes leden inclusief een student. Op basis van de in het rapport beschreven informatie, waar onder cv's, heeft de NVAO vastgesteld dat onderwijsdeskundigheid en deskundigheid in de didactiek, de vakdeskundigheid binnen de discipline en het afnemend veld en relevante deskundigheid op het gebied van internationale ontwikkelingen van de discipline aanwezig waren. De deskundigheid binnen de commissie omvatte voldoende de gehele breedte van de opleiding.

De visitatiecommissie was bijgevolg voldoende deskundig en gezaghebbend om de beoordeling uit te voeren.

De visitatie heeft plaatsgevonden op basis van en in overeenstemming met het visitatieprotocol, zoals voorgelegd bij erkenning of toetsing:

- Het rapport geeft voldoende aan dat het visitatieprotocol effectief werd gevolgd;
- In het rapport verklaart de commissie dat de zelfevaluatie voldoende basis bood en dus voldoende zelfkritisch was;
- Het evaluatieorgaan heeft naar het oordeel van de NVAO overtuigend gegarandeerd dat de commissie adequaat heeft gewerkt;
- De commissie heeft de beschikking gekregen over eerdere visitatierapporten en heeft getoetst of de wijze waarop opleidingen met eerdere aanbevelingen en adviezen zijn omgegaan voldoende is.

De visitatie heeft plaatsgevonden op basis van en in overeenstemming met een domeinspecifiek referentiekader dat voldoet aan de eisen gesteld in de erkenningsregeling/toetsingsregeling en het NVAO kader. Daarbij is aangesloten bij:

- eisen gesteld door (buitenlandse) vakgenoten en de beroepspraktijk aan een opleiding in het domein;
- kaders gehanteerd in eerdere visitatie;
- indien beschikbaar beroepsprofielen;
- referentiekader aangereikt door opleiding, dat voldoende situering geeft van de opleiding in nationaal en/of internationaal verband en met betrekking tot de relevante beroepspraktijk;
- wettelijke eisen voor beschermde beroepen.

Voorts komt de NVAO tot de volgende vaststellingen:

- De werkwijze van de commissie bij de beoordeling van de opleiding Bachelor in het drama (academisch gerichte bachelor) van de Hogeschool Gent is zorgvuldig en gedegen geweest. De gevolgde werkwijze en procedure, en de geraadpleegde informatiebronnen zijn helder en nauwkeurig geformuleerd en vermeld;
- De commissie heeft haar oordeel opgesteld en onderbouwd in overeenstemming met het visitatieprotocol en heeft de daarbij behorende beslisregels gevolgd. Voor de facetten geldt dat de analyses van de commissie duidelijk en consistent zijn, en ze leiden tot heldere conclusies. Op onderwerpniveau zijn de oordelen over de facetten op een juiste en zorgvuldige wijze afgewogen en neergelegd in heldere conclusies;
- De commissie heeft hiertoe op een zorgvuldige wijze een domeinspecifiek referentiekader vastgesteld;
- Het kwaliteitsoordeel bij de toetsing is - voor zover relevant - mede gebaseerd op een vergelijking met verwante andere opleidingen en internationaal geaccepteerde criteria voor opleidingen in het desbetreffende domein;
- De commissie heeft in haar advies een aantal kritische kanttekeningen opgenomen. De NVAO onderschrijft deze en brengt deze onder de aandacht van de opleiding.

- De visitatiecommissie heeft in het kader van het verbeterperspectief aanbevelingen in het visitatierapport geformuleerd.

De NVAO is in het licht van het vorenstaande tot de slotsom gekomen dat de beoordeling van de voorliggende opleiding zorgvuldig en gedegen tot stand is gekomen, en dat het eindoordeel van de commissie deugdelijk is gemotiveerd.

4 Opleiding

Beschrijving van de opleiding

- instelling: Hogeschool Gent
- aard instelling: ambtshalve geregistreerd
- vestiging: Gent
- graad en de kwalificatie: Bachelor in het drama
- niveau en oriëntatie: academisch gerichte bachelor
- studieomvang¹: 180 studiepunten
- afstudeerrichtingen²: geen
- overige opleidingsvarianten³: geen
- onderwijstaal: Nederlands
- studiegebied: Muziek en podiumkunsten
- aard van de aanvraag: accreditatie

---

¹ Situatie ten tijde van de visitatie

² Situatie ten tijde van de visitatie

³ Het studietraject voor werkstudenten; de onderscheiden programma's binnen de opleiding, indien deze leiden tot onderscheiden vormen van diplomering, te weten diplomering door één instelling, bidiplomering of gezamenlijke diplomering; de onderscheiden programma's binnen de opleiding, indien deze georganiseerd worden door onderscheiden instellingsbesturen.

5 Beoordeling

De NVAO steunt haar besluitvorming op volgende elementen:

- Het accreditatierapport bevat een beoordeling per onderwerp en per facet⁴;
- De NVAO hanteert bij de beoordeling van de onderwerpen de scores 'voldoende' en 'onvoldoende'⁵;
- Een accreditatiebesluit is positief indien alle samenvattende oordelen over de onderwerpen voldoende zijn. Het eindoordeel spreekt zich niet uit over gradaties in kwaliteit. Dit gebeurt door de visitatiecommissie die in haar rapport een score geeft per facet;
- De NVAO kan per facet volstaan met een verwijzing naar de bevindingen en de overwegingen van het bijhorende visitatierapport, m.a.w. ze kunnen door de NVAO worden overgenomen. Per facet wordt aangegeven of de NVAO de bevindingen en overwegingen van de visitatiecommissie bijtreedt. Indien dat niet het geval is draagt de NVAO een eigenstandige motivering aan⁶.

5.1 Doelstellingen opleiding

Facet 1.1. Niveau en oriëntatie opleiding

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 1.1 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Facet 1.2. Domeinspecifieke eisen

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 1.2 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Samenvattend oordeel, weging van de facetten en motivering van het samenvattend oordeel over onderwerp 1: doelstellingen opleidingen:

De opleiding ziet de afgestudeerden als originele zelfstandige kunstenaars, die dankzij hun verworven competenties de complexiteit van een of andere vorm van dramatische kunst als een antwoord op, een spiegel van of een voorstel aan een complexe wereld kunnen aanpakken. Haar visie op de theatermaker is dat die niet enkel uitvoert, maar meewerkt aan een artistiek proces waarin een permanent onderzoekende attitude centraal staat. De afgestudeerden kenmerken zich door een artistiek-onderzoekende attitude en een voldoende kritisch-reflecterende geest die zijn kunst en mens-zijn contextualiseert en de grenzen van de kunst aftast. De bachelor verwerft die competenties om in het masterjaar uit te groeien tot die autonoom agerende beginnende kunstenaar.

De opleiding heeft haar doelstellingen herwerkt bij de bachelor-masterhervorming in 2003. De volgende trefwoorden kenmerken de doelstellingen: creativiteit en scheppingskracht, analytisch inzicht/kritisch reflectieve attitude, groei- en

⁴ Art.7 en 8 van het reglement ' tot bepaling van de bestuursbeginselen die van toepassing zijn bij de besluitvorming inzake accreditatie en toets nieuwe opleiding ten aanzien van opleidingen in de Vlaamse gemeenschap', hierna 'reglement Bestuursbeginselen'

⁵ Accreditatiekader en art. 58&1, eerste lid van het decreet van 4 april 2003 betreffende de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen.

⁶ Art.12 van het reglement Bestuursbeginselen

ontplooiingsmogelijkheden/autonomie, communicatieve vaardigheden eigen aan het vak, communicatieve vaardigheden, samenwerkings- en beroepsgerichte competenties, persoonlijke effectiviteit en accuratesse/stiptheid.

De onderzoekscomponent binnen de opleiding is in eerste instantie niet gericht op het realiseren van een voorstelling, maar wil studenten en docenten de mogelijkheid geven om in vrijheid te experimenteren met nieuwe inhouden en nieuwe vormen. De commissie stelt vast dat de visie van de opleiding homogeen wordt gedragen door het hele docentenkorps en de studenten, die in gemeenschap de doelstellingen willen realiseren. Deze dynamiek heeft de commissie overtuigd, en ze wil de opleiding ertoe aanzetten om de bestaande visie verder te consolideren.

De commissie stelt vast dat de opleiding met haar doelstellingen aansluit bij de eisen van het werkveld, ook in vergelijking met het eigen domeinspecifieke referentiekader van de commissie. De opleiding kiest in elk geval voor een breed profiel: "de theatermaker als kunstenaar", of ook: de "theatermaker-speler". In dit profiel kiest ze voor een onderzoekshouding die gebaseerd is op het vrije experiment, zonder afbreuk te doen aan het belang van en aandacht voor de theoretische en reflecterende competenties. Dat is in de ogen van de commissie een sterk punt.

De keuze voor het brede profiel brengt met zich mee dat er geen afstudeerrichtingen of opties worden ingericht. De opleiding wil een dramaopleiding zijn die competenties ontwikkelt waarmee de beginnende theatermaker diverse taken en activiteiten in de sterk gemengde en diverse (multimediale) theaterpraktijk kan invullen.

Overwegingen NVAO:

De NVAO sluit zich aan bij de motivering van de visitatiecommissie voor de score voldoende voor het onderwerp Doelstellingen opleiding.

Conclusie NVAO:

De NVAO beoordeelt het onderwerp Doelstellingen opleiding als **voldoende**.

5.2 Programma

Facet 2.1. Eisen academische gerichtheid

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 2.2 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Facet 2.2. Relatie tussen doelstelling en programma

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 2.1 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Facet 2.3. Samenhang programma

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 2.3 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Facet 2.4. Studielast

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 2.5 *Studietijd* in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Facet 2.5. Toelatingsvoorwaarden

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 2.9 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Facet 2.6. Studieomvang

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 2.4 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Facet 2.7 Afstemming tussen vormgeving en inhoud

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 2.6 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Facet 2.8 Beoordeling en toetsing

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 2.7 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Samenvattend oordeel, weging van de facetten en motivering van het samenvattend oordeel over onderwerp 2: programma:

De commissie stelt vast dat het programma in lijn is met de beoogde doelstellingen van de opleiding. De commissie is positief over de competentiematrix en de studiefiches, maar vindt wel dat de relatie tussen de doelstellingen en de inhoud van de opleidingsonderdelen op een meer transparante manier zichtbaar kan worden gemaakt.

Vanuit de visie van de "theatermaker-speler" tracht de opleiding de onderzoekende houding, waaraan ze ook refereert in haar visie, te integreren in zowel de praktijkgerichte opleidingsonderdelen als de theoretische onderdelen. De opleiding heeft verschillende voorbeelden gegeven van onderzoeken die de twee types van opleidingsonderdelen voeden. De commissie vindt wel dat de opleiding haar visie over de manier waarop de academische competenties bijdragen tot de vorming van het kunstenaarschap dient aan te scherpen. Ter ondersteuning van dit profiel en als belangrijke component voor de ontwikkeling van de onderzoekende houding heeft de opleiding in de praktijkgerichte opleidingsonderdelen ruimte vrijgemaakt voor het experiment, vooral in de opleidingsonderdelen "Drama". Toch stelt de commissie vast dat het spelen/maken binnen de gekende toneelconventies blijft.

De beroepsspecifieke competenties komen op een adequate manier aan bod. Het reflectieve aspect krijgt gestalte in het portfolio. De commissie vindt het positief dat de opleiding het reflectieve aspect van in het begin van de bacheloropleiding een plaats geeft. Dat is des te meer belangrijk, gezien dit de studenten begeleidt in de ontwikkeling van de onderzoekende houding en het eigen artistieke discours.

De kritische reflectie maakt deel uit van de bachelorproef en wordt verder uitgediept in de masteropleiding. De bachelorproef is een zelfstandige creatie van een dramaproject van een uur.

De opleiding onderscheidt een verticale en een horizontale samenhang. De verticale samenhang houdt in dat er per semester een stijgend niveau van competenties is, samen met een verbreding en verdieping van competenties en kennis. De commissie is positief over de heldere leerlijn in de richting van toenemende zelfstandigheid. De horizontale samenhang wordt gerealiseerd door de ondersteunende rol van de flankerende opleidingsonderdelen voor het kernopleidingsonderdeel 'drama'. De opleiding spreekt in dit verband van geïntegreerd leren. Wat het aspect onderzoeksvaardigheden betreft, is er een eerste kennismaking in het eerste bachelorjaar. Dit wordt systematisch verder toegepast en verdiept in de theoretische opleidingsonderdelen. De studenten sluiten elk semester af met een paper voor één van deze theoretische opleidingsonderdelen en met een schriftelijke reflectie op de dramatrainingen. Dit wordt beschouwd als een leertraject, dat via de kritische reflectie op de bachelorproef leidt naar een onderzoeksvorstel en de kritische reflectie in de masteropleiding.

Tevens heeft de opleiding oog voor de samenhang binnen het individuele traject van studenten. De commissie suggereert evenwel om, waar wenselijk en mogelijk, de inhoud van de theoretische en praktische opleidingsonderdelen op elkaar af te stemmen.

De didactische aanpak en de diverse werkvormen liggen volgens de commissie goed in lijn met de beoogde doelen en de opleidingsvisie. De onderwijsmiddelen zijn kwalitatief in orde. De commissie spreekt haar waardering uit voor het gebruik van het portfolio, voor het peer assessment en de evolutie van aanbod- naar vraaggestuurd onderwijs waarbij de docenten in toenemende mate een coachende rol vervullen.

De studiefiches geven aan welke evaluatiemethode wordt gehanteerd. De permanente evaluatie krijgt voornamelijk vorm door de wekelijkse gesprekken waarin feedback wordt gegeven. De theoretische opleidingsonderdelen worden meestal getoetst aan de hand van een mondeling examen met schriftelijke voorbereidingstijd. Ook moeten de studenten in vele gevallen een korte paper schrijven waarbij hun zelfstandige reflectie en eigen originele interpretatie wordt getoetst. De praktijkgerichte opleidingsonderdelen worden aan het eind van een semester geëvalueerd tijdens 'open lessen'. De studenten krijgen ook steeds mondelinge feedback na zo'n 'open Les'. Deze open lessen nemen in het derde bachelorjaar en in de masteropleiding de vorm aan van openbare toonmomenten. De commissie heeft vastgesteld dat voor de bachelorproef geen externen in de jury worden opgenomen en vraagt dat de opleiding dit wel zou organiseren.

De commissie stelt vast dat de opleiding een goede balans vindt in de studielast. Er is sprake van spreiding, wat kan beschouwd worden als een studiebevorderende maatregel. Uit de studietijdmetingen blijkt dat de reële studietijd overeenkomt met de studietijd in de studiefiches.

De commissie vindt het model van de toelatingsproef helder en duidelijk. Het correspondeert met de doelstellingen van de opleiding en heeft, door de uitgebreide registratie, een goede voorspellende waarde.

Uit beroeps- en sommige technische opleidingen is de instroom moeilijk wegens het niveau van de aangeboden algemene kennis in de vooropleiding.

Om de juiste kandidaat-studenten aan te trekken, tracht de opleiding in haar communicatie een duidelijk beeld te scheppen van de opleiding.

Overwegingen NVAO:

De NVAO sluit zich aan bij de motivering van de visitatiecommissie voor de score voldoende voor het onderwerp Programma.

Conclusie NVAO:

De NVAO beoordeelt het onderwerp Programma als **voldoende**.

5.3 Inzet personeel

Facet 3.1. Eisen academische gerichtheid

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 3.2 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Facet 3.2. Kwantiteit personeel

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 3.3 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Facet 3.3. Kwaliteit personeel

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 3.1 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Samenvattend oordeel, weging van de facetten en motivering van het samenvattend oordeel over onderwerp 3: inzet personeel:

De commissie constateert dat docenten en gastdocenten niet enkel worden geselecteerd op basis van hun artistieke kwaliteiten, maar ook in functie van de deelcompetentie(s) waarvoor ze verantwoordelijk zullen zijn, in complementariteit met de andere docenten. Sinds 2003 zijn in het departement eerst vacatures uitgeschreven voor onderzoekers en onderzoeksprojecten, en daarna voor doctorale en postdoctorale onderzoekers. De opleiding heeft aangegeven dat ze bij de aanwerving van statutaire docenten ook in de toekomst rekening wil houden met de artistieke onderzoeksattitude, de vernieuwende artistieke verwezenlijkingen, de ervaringen in het theater, het werkveld, de pedagogische ervaring en het kunnen uitschrijven van pedagogische doelen. Tijdens de gesprekken is gebleken dat ook bij de aanwerving van gastdocenten vooral artistieke eisen gelden. De commissie vindt het belangrijk dat de opleiding voldoende vrijheid krijgt om gastdocenten in te schakelen, en dat ze moet kunnen rekenen op de flexibiliteit van het departement en de hogeschool. De commissie waardeert dat de diversiteit van de gastdocenten in stijgende lijn gaat en wil dit verder aanmoedigen.

Het personeelsbeleid voorziet in periodieke evaluaties. Wat betreft de professionalisering van het personeel, vraagt de commissie om een degelijk eigen beleid uit te werken.

De commissie heeft vastgesteld dat de opleiding beschikt over één doctor (tewerkgesteld als doctor-assistent) en één doctorandus (tewerkgesteld als docent), die beiden 30 procent besteden aan onderwijsopdrachten of onderwijsondersteunende opdrachten en 70 procent aan een onderzoekopdracht, conform de voorwaarden van de hogeschool. De commissie is positief over de personeelsinvestering ten aanzien van academisering en het type onderzoek dat de onderzoekers doen in functie van de opleiding. Op hogeschoolniveau zijn er het onderzoeksfonds en de Onderzoeksraad, en op associatieniveau zijn er de associatieonderzoeksgroepen, waarin tenminste één onderzoeker uit de hogescholen is opgenomen. Relevant voor de opleiding Drama is het bestaan van de onderzoeksgroep Postdramatische Esthetiek/Woord Klank Beeld, waar naast de onderzoekers één theorie docent en twee dramadocenten deel van uitmaken.

De commissie stelt vast dat de studenten geen tekort aan docenten lijken te ervaren. Ze maakt zich wel zorgen wat het personeelsbestand betreft in verhouding tot het explosief groeiende studentenaantal. Dat is namelijk gestegen van een 25-tal in het academiejaar 2001-2002 tot 54 in 2008-2009. De commissie vraagt daarom dat de opleiding een meerjarenplan uitwerkt om de toenemende studentenaantallen op te vangen en dat het departement en de hogeschool de opleiding daarin effectief ondersteunen.

Overwegingen NVAO:

De NVAO sluit zich aan bij de motivering van de visitatiecommissie voor de score voldoende voor het onderwerp Inzet personeel.

Conclusie NVAO:

De NVAO beoordeelt het onderwerp Inzet personeel als **voldoende**.

5.4 Voorzieningen

Facet 4.1. Materiële voorzieningen

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 4.1 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet niet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit. De materiële voorzieningen voldoen niet aan de hedendaagse normen en beantwoorden niet aan de doelstellingen die de opleiding zichzelf stelt.

Facet 4.2. Studiebegeleiding

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 4.2 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Samenvattend oordeel, weging van de facetten en motivering van het samenvattend oordeel over onderwerp 4: voorzieningen:

De commissie stelt dat de materiële voorzieningen niet toereikend zijn en niet beantwoorden aan de doelstellingen van de opleiding, ondanks de late openingsuren van de campus, die studenten in staat stellen om buiten de reguliere uren te repeteren, en ondanks de repetitie- en presentatieruimtes die door het werk- en kunstveld worden aangeboden in Gent, Antwerpen, Brussel, Brugge, Leuven en zelfs Maastricht. De theaterzaal is niet goed uitgerust en voldoet niet aan hedendaagse normen. Zij is ook niet voorzien op een goede publiekswerking. Er is bovendien nergens akoestische rust, een gegeven dat onontbeerlijk is voor de podiumkunsten, waar tenminste de mogelijkheid tot stilte even belangrijk is als geluid. Vanuit het profiel van de opleiding lijkt het bovendien belangrijk dat de materiële faciliteiten de interdisciplinariteit faciliteren, maar daar was amper sprake van. De commissie heeft naar een verklaring trachten te zoeken voor deze problemen, en heeft moeten vaststellen dat de hogeschool maar vooral het departement niet in staat bleken te zijn om tegemoet te komen aan de noden van de opleiding die in volle expansie is. Er bleek ook veel onzekerheid te bestaan over eventuele toekomstplannen met betrekking tot de huisvesting. De commissie wil daarbij aanstippen dat de mogelijkheden van de campus eigenlijk onderbenut blijven.

Ook de bibliotheek laat te wensen over. Hoewel er sprake is van een waardevolle en groeiende collectie en op voorstel van de opleiding Drama ieder jaar nieuwe werken aangekocht worden, is de ontsluiting ervan niet vanzelfsprekend.

Wat onderzoeksruimtes betreft, heeft de opleiding zelf aangegeven dat er nog verbetering mogelijk is, hoewel de onderzoekers beschikken over volledig uitgeruste onderzoekslokalen.

De commissie vraagt met aandrang dat het departement en de hogeschool verder zouden investeren om de materiële voorzieningen naar een niveau te tillen dat een hedendaagse theateropleiding waardig is en in overeenstemming is met het profiel van de opleiding. Ook vraagt de commissie dat de collectie van de bibliotheek op een effectievere manier ter beschikking wordt gesteld aan studenten en docenten.

De commissie stelt vast dat de studiebegeleiding en de informatievoorziening adequaat zijn.

De opleiding focust op kleine groepen studenten, en elke docent heeft oog voor de individuele noden van de student. Er worden zowel wekelijkse gesprekken met de studenten in groep over praktische en algemeen inhoudelijke onderwerpen georganiseerd, als individuele (mentoraat)gesprekken. Met de studenten wordt tevens per e-mail gecorrespondeerd. De opleiding neemt in de ogen van de commissie echt een proactieve houding aan, getuige daarvan ook de coach die werd aangeworven voor de studenten in het tweede en derde bachelorjaar.

De visitatiecommissie maakt een positieve afweging van het onderwerp 'voorzieningen', en stelt dat de opleiding voldoende potentieel heeft om de vastgestelde tekortkomingen te verhelpen. Mede dankzij de sterk geëngageerde begeleidingscultuur die in de opleiding leeft, slaagt de opleiding erin haar ondermaatse materiële voorzieningen te overstijgen. Studenten en docenten gaan creatief om met de heersende infrastructurele beperkingen, en zoeken desnoods naar oplossingen buitenshuis. Gezien het aanzienlijk gestegen aantal studenten wil de commissie de opleiding echter aanmanen te blijven investeren in de materiële voorzieningen, zodat deze kunnen beantwoorden aan de doelstellingen die de opleiding zichzelf stelt.

Overwegingen NVAO:

De NVAO sluit zich aan bij de motivering van de visitatiecommissie voor de score voldoende voor het onderwerp Voorzieningen.

Conclusie NVAO:

De NVAO beoordeelt het onderwerp Voorzieningen als **voldoende**.

5.5 Interne kwaliteitszorg

Facet 5.1. Evaluatie resultaten

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 5.1 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Facet 5.2. Maatregelen tot verbetering

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 5.2 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Facet 5.3. Betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 5.3 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Samenvattend oordeel, weging van de facetten en motivering van het samenvattend oordeel over onderwerp 5: interne kwaliteitszorg:

Op hogeschoolniveau is een sterk formalistisch beleid uitgebouwd rond kwaliteitszorg. Op het niveau van het departement staat een staf kwaliteitszorg onder meer in voor het behandelen van de resultaten van de diverse bevestigingen. Deze staf stelt ook de jaaractieplannen op. Binnen de overlegcultuur van de opleiding is er sprake van een kwaliteitscultuur. Dat wil zeggen dat docenten, de vakgroep en de opleidingscommissie permanent oog hebben voor de kwaliteit van de opleiding en ook snel kunnen reageren wanneer het nodig is, bijvoorbeeld op aanzet van de studenten. De commissie wijst er evenwel op dat tijdens de gesprekken is gebleken dat er een spanning bestaat tussen het meer formele niveau van kwaliteitszorg van het departement en de hogeschool, ten opzichte van de eerder informele aanpak van de opleiding. De commissie is van mening dat de opleiding meer werk dient te maken van het registreren en documenteren van informele evaluatiemomenten van de opleiding. Daardoor krijgt de opleiding ook een beter beleidsinstrument.

Het opstellen van de jaaractieplannen is in de ogen van de commissie een sterk punt. Het duidt op een planmatige aanpak op basis van evaluaties. De commissie vraagt wel aandacht voor een meer systematische opvolging van de jaaractieplannen; een aantal van de vooropgestelde maatregelen werd immers nog niet gerealiseerd.

De commissie constateert dat de studenten en de medewerkers erg begaan zijn met de kwaliteit van de opleiding en via formele en informele kanalen kunnen bijdragen tot de verbetering ervan. Wel verzoekt de commissie de opleiding om de alumni en het werkveld op een meer structurele manier te betrekken bij de kwaliteitszorg.

Overwegingen NVAO:

De NVAO sluit zich aan bij de motivering van de visitatiecommissie voor de score voldoende voor het onderwerp Interne kwaliteitszorg.

Conclusie NVAO:

De NVAO beoordeelt het onderwerp Interne kwaliteitszorg als **voldoende**.

5.6 Resultaten

Facet 6.1. Gerealiseerd niveau

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 6.1 in het visitatierapport. De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Facet 6.2. Onderwijsrendement

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 6.2 in het visitatierapport. De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Samenvattend oordeel, weging van de facetten en motivering van het samenvattend oordeel over onderwerp 6: resultaten:

De commissie heeft vastgesteld dat het niveau van de opleiding aan de verwachtingen voldoet. De commissie moet hier vooraf de kanttekening maken dat het huidige curriculum erg nieuw is en zijn deugdelijkheid nog moet bewijzen. Er is erg beperkt materiaal voorhanden om het niveau in te schatten. Voor haar oordeel baseert de commissie zich op het concept van het nieuwe curriculum (inclusief bachelor- en masterproef), en op de reacties van afgestudeerden en het werkveld. De commissie heeft haar vertrouwen uitgedrukt in het vernieuwde curriculum, en daarbij ook in het concept van de bachelor- en masterproef.

Uit de gesprekken met het werkveld en uit de zelfevaluatie is gebleken dat dit werkveld tevreden is over de kwaliteit van de opleiding zoals die de afgelopen jaren geëvolueerd is. Er wordt gesproken over een individuele redzaamheid en een positieve mentaliteit en attitude van zowel studenten als afgestudeerden. De commissie wil wel benadrukken dat een kwalitatieve toetsing van het niveau in het werkveld en de praktijk primordiaal blijft, en wil de opleiding aanmoedigen om de contacten verder uit te breiden en uit te diepen.

De opleiding hanteert geen streefcijfers met betrekking tot de slaagcijfers, maar streeft er wel naar om het aantal studenten de komende academiejaren te doen stijgen. Dat wil ze bereiken door in te zetten op de begeleiding en meer flexibilisering. De commissie verneemt dat de slaagcijfers in het eerste jaar gemiddeld 56% bedragen en is hierover positief. De commissie vindt het rendement op niveau.

Overwegingen NVAO:

De NVAO sluit zich aan bij de motivering van de visitatiecommissie voor de score voldoende voor het onderwerp Resultaten.

Conclusie NVAO:

De NVAO beoordeelt het onderwerp Resultaten als **voldoende**.

6 Oordelen visitatiecommissie

De onderstaande tabel geeft per onderwerp en per facet het oordeel van de visitatiecommissie uit hoofdstuk 5 weer.

Onderwerp	oordeel	facet	oordeel
1 Doelstellingen	Voldoende	1.1 niveau en oriëntatie	Voldoende
		1.2 domeinspecifiek referentiekader	Voldoende
2 Programma	Voldoende	2.1 eisen gerichtheid	Voldoende
		2.2 relatie doelstellingen - programma	Voldoende
		2.3 samenhang programma	Goed
		2.4 studielast	Voldoende
		2.5 toelatingsvoorwaarden	Voldoende
		2.6 studieomvang	OK
		2.7 afstemming tussen vormgeving en inhoud	Voldoende
		2.8 beoordeling en toetsing	Voldoende
		2.9 masterproef ⁷	NVT
3 Inzet personeel	Voldoende	3.1 eisen gerichtheid	Voldoende
		3.2 kwantiteit	Voldoende
		3.3 kwaliteit	Voldoende
4 Voorzieningen	Voldoende	4.1 materiële voorzieningen	Onvoldoende
		4.2 studiebegeleiding	Goed
5 Interne kwaliteitszorg	Voldoende	5.1 evaluatie resultaten	Voldoende
		5.2 maatregelen tot verbetering	Voldoende
		5.3 betrokkenheid	Voldoende
6 Resultaten	Voldoende	6.1 gerealiseerd niveau	Voldoende
		6.2 onderwijsrendement	Voldoende

Eindoordeel van de visitatiecommissie: positief

⁷ Enkel voor masteropleidingen

7 Oordelen NVAO

De onderstaande tabel geeft per onderwerp het oordeel van de NVAO weer.

Onderwerp	oordeel
1 Doelstellingen	Voldoende
2 Programma	Voldoende
3 Inzet personeel	Voldoende
4 Voorzieningen	Voldoende
5 Interne kwaliteitszorg	Voldoende
6 Resultaten	Voldoende

Eindoordeel van de NVAO: positief

7.1 Academiseringsproces

De NVAO heeft bij de analyse van het beoordelingsrapport in het bijzonder aandacht besteed aan het verloop van het academiseringsproces. De NVAO heeft zich de vraag gesteld of de realisaties en plannen op grond waarvan de commissie tot haar oordeel komt voldoende aannemelijk maken dat de academiseringsdoelstellingen in 2013 worden gerealiseerd en de opleidingen dan volledig aan de accreditatiecriteria zullen beantwoorden. Daarbij is gebruik gemaakt van het accreditatiekader (hoofdstuk 4) ten behoeve van de accreditatie van academiserende opleidingen. De criteria die daarbij aan de orde zijn komen er samengevat op neer dat:

- a) in de doelstellingen de wetenschappelijke oriëntatie die men nastreeft duidelijk is en de onderzoekscompetenties worden verwoord;
- b) dat academisering in de inrichting en opzet van het programma tot uitdrukking komt, de inbedding van het onderwijs in het onderzoek is - ten minste in eerste aanzet - zichtbaar, de plannen en voornemens geven vertrouwen dat de doelstellingen van het omvormingsdossier worden gerealiseerd;
- c) dat een onderzoeksomgeving in ontwikkeling is die de opleidingen ondersteunen en voeden, de docenten zijn in voldoende mate betrokken bij onderzoek;
- d) dat het aannemelijk is dat de opleiding de academiseringsdoelstellingen in 2012/2013 heeft gerealiseerd en dan dus volledig aan de accreditatiekaders voldoet.

De NVAO stelt vast dat de commissie in februari 2009 een opleiding aantrof die een goede start had gemaakt met het academiseringsproces. De commissie draagt daarvan concrete eerste resultaten aan, maar signaleert dat de visie geconsolideerd moet worden voor het volledig realiseren van de academiseringsdoelstellingen op termijn. Alles afwegend komt de NVAO tot de conclusie dat het vertrouwen van de commissie gerechtvaardigd is dat de opleiding voldoende inspanningen zal doen om het academiseringsproces tot een goed einde te brengen.

8 Opmerkingen en bezwaren van instelling

Conform de bepalingen vermeld in de handleiding accreditatie kan een instelling opmerkingen en bezwaren formuleren op het ontwerp van accreditatierapport.

Bij brief van 9 november 2010 heeft de instelling gereageerd op het ontwerp van accreditatierapport. Dit heeft geleid tot enkele aanpassingen in het accreditatierapport.

Het accreditatierapport is tot stand gekomen op basis van een externe beoordeling van de opleiding Bachelor in het drama (academisch gerichte bachelor) van de Hogeschool Gent uitgevoerd door Vlaamse Hogescholenraad.

Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO)
Parkstraat 28
Postbus 85498 | 2508 CD DEN HAAG
T 31 70 312 23 00
F 31 70 312 23 01
E info@nvaio.net
W www.nvaio.net

Aanvraagnummer #4228

De accreditatie geldt vanaf de aanvang van het academiejaar 2011-2012 tot het einde van academiejaar 2016-2017.